

8.10.2021

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Viite

Lausuntopyyntönnä 5.10.2021

HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Lausunto

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue (jäljempänä työsuojeluviranomainen) lausuu hallituksen talousarvioesityksestä vuodelle 2022 (HE 146/2021 vp) seuraavaa:

Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2022 kuvataan työsuojelun aluehallintoviranomaisen toiminnallista tuloksellisuutta seuraavasti:

”Työsuojeluvalvonta vahvistaa turvallista, terveellistä ja reilua työtä monipuolisilla keinoilla toimintaympäristön muutoksiin reagoiden ja toimintaa rohkeasti kehittäen. Toimintaympäristössä tunnistetut, valvontaan vaikuttavat ilmiöt liittyvät työoloihin, pirstaloituvaan työelämään, työn kuormitustekijöihin, jatkuvaan uudistumiseen, tiedon hyödyntämiseen ja digitalisaatioon.

Tavoitteena on, että työsuojeluvalvonta tukee ja edistää työpakan omaa turvallisuustoimintaa, jotta työ olisi terveellistä ja turvallista kaikilla työpaikoilla työnteon muodosta riippumatta. Valvonnalla varmistetaan, että työnantajat ja muut vastuutahot noudattavat työsuojelulainsäädäntöä.

Valvonnan kohteena oleviin asiakokonaisuuksiin ja ilmiöihin määritellään ne valvonnan keinot, joita yhdistelemällä valvonnalla saadaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus. Valvonnan käytössä olevien keinojen monipuolistaminen ja tehostaminen sekä uusien keinojen kehittäminen ja käyttöönotto ovat keskeinen kehityssuunta toiminnassa. Muun muassa ulkomaisen työvoiman kenttävalvontaa ja viranomaisyhteistyötä sekä neuvontaa ja ohjausta tehostetaan.”

Kirjauksessa on hyvin kuvattu työsuojeluhallinnon valvonta- ja vaikuttamistoiminnan kohteet ja mahdollisuudet työolojen parantamiseen Suomessa. Valvontaviranomaisen vaikutusmahdollisuuksiksi kelpoisten ja reilujen työolojen saavuttamiseen korostuu kaksi asiaa: riittävät valvontaresurssit sekä mahdollisimman monipuoliset keinot vaikuttaa ongelmiin mahdollisimman tehokkaasti.

Toiminnallisen tehokkuuden ainoaksi numeeriseksi tavoitteeksi esitetään talousarvioesityksessä tehtäväksi 22000 tarkastusta. Vaikka riittävää määrää erilaisia työpaikkakontakteja onkin tuloksellisuuden kannalta ensisijaisen tärkeää, on pelkkään tarkastusmäärään sidottu tavoite jossain määrin ongelmallinen. Työsuojeluviranomaiset palvelevat, ohjaavat, neuvovat – ja tarvittaessa valvovat – koko Suomen työelämän kenttää. Ottaen huomioon eri tasoisen viranomaisohjauksen tarpeen eri tilanteissa.

8.10.2021

Työsuojeluviranomaiset ovat viime vuosina kehittäneet valvontatuote- ja palveluvalikoimaansa huomioimaan paremmin nämä erilaiset tarpeet. Kaikki tämä vaikuttamistoiminta ei ole tarkastusten tekemistä. Tietyissä tapauksissa tiedon jakaminen ja informaatio-ohjaus toimivat tavoitteen saavuttamiseksi tehokkaammin. Toisaalta valvontamme kohdentamista on kehitetty digitalisaation ja tiedonsaantioikeuksien hyödyntämisen avulla tunnistamaan paremmin kohteet, joissa ns. kovan viranomaisohjauksen ja valvonnan tarve on akuutein. Valvonnallisesti tällaiset ”vaikeat kohteet” ovat luonnollisesti työläämpiä. Liian korkeaksi ennakoon määritelty tarkastusmäärätavoite saattaa alkaa ohjata toimintaa kohti keskimääräistä tarkastustyyppiä ja valvonnan syvyyttä, joka lopulta ei työelämän parantamisen kokonaistavoitteen kannalta palvele juuri ketään.

Erikseen työsuojeluviranomainen kiinnittää vielä huomiota vuonna 2021 sille myönnetystä ulkomaalaisen työvoiman hyväksikäytön valvontaan myönnettyyn lisämäärärahaan. Työsuojeluviranomainen pitää erinomaisena sitä, että ko. lisämääräraha sisältyy myös sille 2022 esitettyyn määrärahaan, ja toivoo että lisäresurssi säilytettäisiin myös jatkossa. Lisäresurssin turvin valvontaa voidaan kohdentaa enemmän ulkomaalaisen työvoiman työnteon vähimmäisehtojen toteutumisen valvontaan. Samalla työsuojeluviranomainen muistuttaa, että vuoden 2021 aikana tuli voimaan laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta, johon sisältyi osin työsuojeluviranomaisille säädettyjä valvontavastuita. Säädösvaiheessa työ- ja elinkeinoministeriö arvioi, että lain valvontaan tulisi kohdentaa 4-5 henkilötyövuotta. Työsuojeluviranomaisille ei lain valvontaan ohjattu erillistä lisäresurssia, ja näin ollen ulkomaalaisen työvoiman työehtojen vähimmäisehtojen ja työsuhteisen hyväksikäytön valvontaan tarkoitettua resurssia on jouduttu käyttämään valvontaan, johon sitä ei ollut tarkoitettu.

Johtaja

Eerik Tarnaala